

APARIȚIA DURERII ÎN CADRUL TRATAMENTELOR DE REABILITARE ORALĂ POATE DUCE LA EVITAREA ACESTORA?

Diana CERGHIZAN¹, M. SUCIU¹,

¹-Clinica de Protetică dentară și Reabilitare orală, 2 - UMF Tg. Mureș

Articol publicat în cadrul contractului de cercetare TD cu nr. înreg. UEFISCSU 471/9.10.2007

Rezumat

Obiectivul acestui studiu este acela de a vedea în ce măsură durerea, cea anticipată sau cea din antecedente, are influență asupra evitării tratamentelor de reabilitare orală.

Metoda. Din rândul pacienților care au solicitat tratamente dentare în cadrul a două cabinete private și la Clinica de Protetică Dentară din orașul Tg. Mureș, a fost selectat un eșantion. Pe lângă datele generale (sex, vârstă etc.) pacienții au fost rugați să răspundă la un chestionar în care se cer informații despre existența în antecedentele stomatologice a tratamentelor dureroase, dacă în momentul apropierii tratamentului dentar anticipează apariția durerii, dacă după tratamentul dentar se gândește că ar putea apărea durere, dacă durerea a dus la evitarea în repetate rânduri a tratamentului dentar.

Rezultatele obținute în urma analizei statistice sunt cele pe care le-am anticipat la începutul acestui studiu. Acestea concordând cu studiile similare efectuate în alte țări. Rezultatele confirmă studiile efectuate în alte țări.

Concluzii. Durerea poate fi un factor agravant sau declanșator al anxietății dentare implicând un motiv de evitare a tratamentelor dentare.

Summary. Pain in oral rehabilitation treatments may be causes of avoiding dental treatments?

Background: The aim of this study was to investigate the relation between pain, pain in previous treatments or anticipated pain, and avoiding dental treatments.

Methods: A sample was selected from the patients who asks for treatments at the Dental Prosthetics and Oral Rehabilitation Clinic within the Faculty of Dentistry Tg. Mures and also at two private consulting rooms. We collected the data through a questionnaire which asked for information about any existing pain in previous dental treatments, anticipating any pain before dental treatment, or pain after dental treatment and if this situations resulted in avoiding dental treatment.

Results: After static analysis, we find the results which we anticipated in the beginning of our study. The results are same to results obtained in studies done in other countries.

Conclusions: Because pain is one of the main reasons for avoiding dental treatment, we have to try to reduce the pain as much as possible to help patients to fight their fear related to the dental treatment.

Introducere.

Tratamentele dentare se asociază la majoritatea indivizilor cu durere și anxietate. Tehnicile terapeutice dureroase s-au dovedit a fi unul din cei mai importanți factori generatori ai fricii și anxietății în cursul tratamentelor dentare.

Una din cele mai importante cauze ale anxietății dentare este durerea resimțită în cadrul tratamentelor dentare timpurii [1,2]

Teoria "inhibiției latente" - O primă experiență pozitivă sau neutră poate fi un sistem tampon în cazul în care pacientul are o experiență negativă [3].

O primă experiență negativă (însoțită de durere) este de cele mai multe ori triggerul anxietății dentare. Pacienții care sunt predispuși să răspundă cu teamă durerii au risc crescut de a se înscrie într-un cerc vicios al anxietății, fricii de durere și evitarea tratamentelor dentare. O altă posibilă consecință este aceea, că acei pacienți care prezintă frică de durere pot necesita mai multă anestezie sau proceduri anestezice diferite. Pacienții care prezintă un nivel ridicat al fricii necesită de cele mai multe ori premedicație cu anxiolitice [4].

Material și metodă

Studiul se bazează pe un chestionar conceput de noi, care pe lângă date generale despre pacient (vârstă, sex, studii etc.) mai cuprinde patru întrebări:

1. În cadrul tratamentelor stomatologice anterioare ați avut experiențe dureroase?;
2. În cazul în care aveți programare la medicul dentist vă gândiți că veți avea durere?;
3. Vă este teamă că după tratament ar putea apărea durere?;
4. Durerea care ar putea apărea, va determina să evitați în repetate rânduri tratamentul dentar?.

În paralel pacienților le-a fost stabilit nivelul anxietății cu ajutorul chestionarului Corah's Dental Anxiety Scale (DAS) [5].

DAS conține patru întrebări despre diferite situații în cadrul tratamentelor dentare. Fiecare întrebare este evaluată de la 1 (fără anxietate) la 5 (foarte anxioși), astfel scorul final este între 4 și 20. Un scor de peste 15 demonstrează o anxietate ridicată.

Selectarea lotului de pacienți s-a făcut pe baza următoarelor criterii:

1. pacienți cu vârsta de peste 18 ani;
2. care au avut contact cu unul sau mai mulți medici dentiști pînă în momentul începerii studiului;
3. pacienții au completat în totalitate chestionarele.

Pe baza acestor criterii a rezultat un lot alcătuit din 247 persoane.

Utilizând DAS-ul am putut demonstra că majoritatea pacienților care au avut experiențe dureroase în antecedente prezintă un grad ridicat spre sever al anxietății.

Rezultate.

I. Corelația dintre durerea din antecedente și anticiparea acesteia

- Majoritatea pacienților care au avut în antecedente experiențe dureroase anticipează apariția durerii în cazul în care au programare la medicul dentist ($p < 0,0001$)
- 15% din totalul pacienților investigați, cu toate că nu au avut în antecedente tratamente dureroase anterioare, se gândesc că poate să apară durere în cazul în care necesită tratamente dentare.

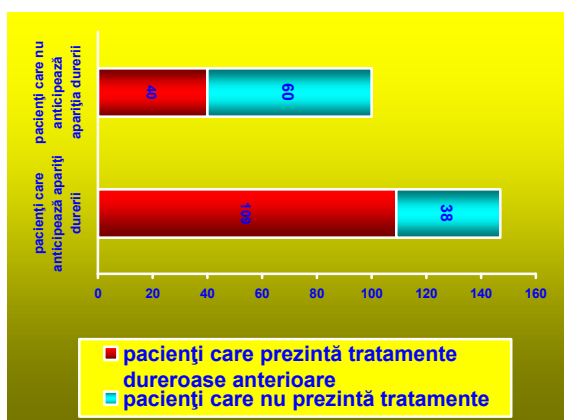

Figura nr. 1

II. Corelația dintre durerea din antecedente și evitarea tratamentelor dentare

- $P=0,0817$ asociere statistic sesemnificativă între durerea percepută în timpul tratamentelor dentare anterioare și evitarea programărilor, analizând rata de șansă (OR) și limitele intervalului de confidență putem concluziona că există o asociere pozitivă, nesemnificativ statistică și pentru a obține rezultate pertinente trebuie lărgit lotul de examinare

- 19% din totalul pacienților ($n = 247$) au răspuns că au avut parte de experiențe dureroase și că au evitat în repetate rânduri tratamentele dentare. Acești pacienți au prezentat scoruri DAS ridicate ($p < 0,0001$).
- 9% nu prezintă durere în antecedente dar totuși evită tratamentele dentare anticipând apariția durerii. Aceștia prezintă deasemenea un nivel crescut al anxietății.

III. Corelația dintre evitarea tratamentelor dentare și durerea prezentă în antecedente în funcție de sexul pacienților

- Lotul de pacienți este alcătuit din 73 de sex masculin (30%) și 174 de sex feminin (70%)
- Pacienții de sex masculin ($n = 73$) evită tratamentele dentare datorită antecedentelor traumatizante, existând o asociere statistic semnificativă ($p < 0,0001$) între acestea două.
- 56% ($n = 41$) din pacienții de sex masculin cred că în cazul unei programări la medicul dentist poate apare durere pe parcursul tratamentului. Există o corelație statistic semnificativă între anticiparea durerii și evitarea tratamentelor dentare și durerea din antecedente
- În cazul pacienților de sex feminin nu am găsit o asociere statistic semnificativă între durerea prezentă în antecedente și evitarea tratamentelor dentare

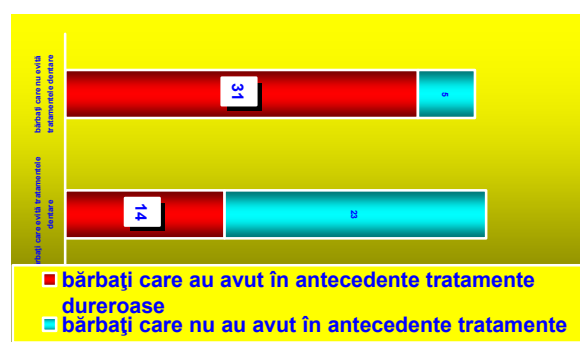

Figura nr. 2

Concluzii

Ne naștem în dureri și murim în chinuri, durerea făcând parte din existența noastră zilnică; ea ne urmărește ca umbra (Prof.dr. Grivu O.) [6].

În 1984 Wall și Melzack afirmă că “Durerea este întotdeauna subiectivă. Fiecare individ învață semnificația acestui cuvânt prin intermediul experiențelor trăite de la cea mai fragedă vârstă. Fără îndoială este o senzație de origine organică, dar această senzație este percepută întotdeauna ca neplăcută, ceea ce face să fie o experiență emoțională”

- În cadrul lotului de pacienți 60% (n=149) dintre aceștia au avut în antecedente tratamente dentare care implicau durere. Acest lucru trebuie să dea de gândit practicienilor, pentru că durerea poate fi un factor declansator sau agravant al anxietății dentare.
- Numărul mare de pacienți care au răspuns pozitiv la prima întrebare din chestionarul nostru ne arată că mulți practicieni nu acordă importanța cuvenită simptomului durere, rezultând o lipsă de preocupare din partea acestora în combaterea ei prin cele mai potrivite mijloace.
- Între durerea din antecedente și evitarea tratamentelor dentare există o asocieră pozitivă, dar pentru a determina importanța statistică trebuie extins lotul de pacienți investigați.
- Putem afirma că orice durere resimțită în cadrul tratamentelor dentare rămâne întipărită în memoria pacienților, făcându-i pe aceștia să se gândească că vor avea durere în timpul unei noi intervenții. 73% (n=109) din totalul pacienților care au afirmat ca au avut tratamente dentare dureroase cred că în cazul unei noi intervenții ar putea apare durere.
- Pacienții sex masculin, în comparație cu cei de sex feminin, evită mai des tratamentele dentare, consecință a experiențelor neplăcute din antecedente.
- Nu am găsit o asocieră statistic semnificativă între nivelul de educație, antecedente și evitarea tratamentelor dentare.
- Experiența proprie ne arată că majoritatea pacienților preferă diferite mijloace de combatere a durerii ce ar putea apare în timpul tratamentelor de reabilitare orală.

- Pacienții care evită tratamentele dentare prezintă o sănătate orală precară necesitând tratamente de reabilitare orală complexe.

Bibliografie

1. Locker, D., Shapiro, D., Liddell, A.: 1996, Negative dental experiences and their relationship to dental anxiety. *Community Dent Health* 13:86-92.
2. Locker, D., Liddell, A., Dempster, L., Shapiro, D.: 1999. Age of onset of dental anxiety. *J Dent Res* 78:790-796.
3. Davey, G.C.: 1989. Dental phobias and anxieties: evidence for conditioning processes in the acquisition and modulation of a learned fear. *Behav Res Ther* 27:51-58.
4. van Wijk, A.J., Hoogstraten, J.: 2003. The fear of dental pain questionnaire; construction and validity. *Eur J Oral Sci* 111:12-18.
5. Corah, N.L., Gale, E.N., Illig, S.J. : 1978. Assessment of a dental anxiety scale. *JADA*; 97(5):816-9.
6. Băila, A., Voinea, C.C., Grivu, O., Dragomirescu, D., Suci, D.: 1997. Durerea în stomatologie, Editura Mirton Timișoara